

Pirmąją biblioteką pradėjo kaupti dar besimokydamas *Žiburio* gimnazijoje, vėliau, jau studijuodamas Lietuvos universitete pirko knygas, taip pat parsiveždavo į tėviškę iš įvairių kelionių. Kaune, name Ugniagesių gatvėje, kur gyveno prieš pat išvykimą į Romą, A. Vaičiulaitis buvo sukaukęs antrąją biblioteką. Vėliau dalį knygų giminaičiai parsivežė į tėviškę. Iš šių dviejų bibliotekų iki mūsų dienų išliko tik nedidelė dalis knygų (jos saugomos MLLM). Pirmoji ir antroji biblioteka buvo turtingos, tačiau vienos knygos dingo, kitos stipriai nukentėjo per karo audras. Bibliotekoje yra leidinių prancūzų, vokiečių ir anglų kalbomis – A. Franco, P. Claudelio, F. Mauriaco, F. de Miomandre, A. Moljero, Stendalio, Servanteso J. De la Brete (knyga primarginta A. Vaičiulaičio vertimais). Knygose apskritai nemažai jo pabraukimų, vertimų; jose A. Vaičiulaitis palikęs savo autografus arba parašęs pavardę.

Trečiąją biblioteką sukaukęs gyvendamas Italijoje. Iš ambasadoriaus Kazio Lozoraičio pavyko gauti šių knygų sąrašą. Vėliau dalis jų buvo persiųsta į Ameriką ir tapo ketvirtos bibliotekos pagrindu.

Rašytojo memorialinė biblioteka atveria mums jo pomėgių ir plačių interesų spektrą – nuo pasaulinio garso klasikų iki literatūros istorijos ir teorijos veikalų, nuo filosofijos traktatų iki kelionių apybraižų ir pramoginių skaitinių. Išsaugotos senos maldaknygės, Šventasis Raštas, M. Mažvydo Katekizmo faksimilinis leidinys, Simono Daukanto, Kristijono Donelaičio, Vinco Kudirkos, Jono Basanavičiaus, brolių Juškų, Vinco Pietario, Kazio Puidos, Antano Vienažindžio, Adomo Mickevičiaus, Mykolo Biržiškos, Aleksandro Jakšto-Dambrausko, Vaižganto, Maironio, Šatrijos Raganos, Žemaitės, Lazdynų Pelėdos, Vydūno, Vinco Mykolaičio-Putino, Vinco Krėvės-Mickevičiaus, Balio Sruogos, Kazio Binkio, Juozo Herbačiausko, Jurgio Savickio, Igno Šeiniaus, Jurgio Baltrušaičio, Fausto Kiršos, Jono Aisčio, Bernardo Brazdžionio, Salomėjos Nėries, Antano Miškinio, Kazio Borutos, Juozo Grušo, Juozo Paukštelio, Stepo Zobarsko, Stasio Santvaro, Ievos Simonaitytės, Antano Žukausko-Vienuočio, Antano Venclovos, Petro Cvirkos ir kitų knygos. Ypatingą bibliotekos dalį sudaro beveik visos DP stovyklose išleistos knygos; su autorių dedikacijomis. Vėliau A. Vaičiulaitis su tokia pat atida rinko lietuvių autorių knygas, išleistas Amerikoje, Australijoje, Vokietijoje, Kanadoje, Anglijoje ir kt. Knygas gaudavo ir kaip kultūros žurnalo Aidai redaktorius – su prašymu parencenzuoti ar bent paminėti. Domėjosi ir sekė rašytojų kūrybą okupuotoje Lietuvoje – daug jų knygų turėjo savo bibliotekoje.

Nuo gimnazijos suolo pamėgęs prancūzų literatūrą, A. Vaičiulaitis ir Amerikoje skyrė jai ypatingą dėmesį. Jo bibliotekoje saugomos Jeane Mauclearo, Francois Mauriaco, Andre Gide'o, Lamartino, Paulio Claudelio, Rimbaud, Ronsard'o, Charles'o Baudleare'o, Paulio Verlaine'o, Charles'o Peguy, Alphonso Daudet, Rousseau, Honore Balzac'o, Stendalio, Luc'o Estang'o ir kt. knygos. Reikšminga tai, kad jis buvo surinkęs beveik visas Oskaro Milašiaus bei apie jį išleistas knygas. Pats vertė mistiko kūrybą ir domėjosi, kaip kitiems sekasi.

Jis saugojo tokių jam brangių žmonių, kaip Giovanni Papinis, Bernardas Berensonas, J. Maritainas, knygas. Bibliotekoje yra H. W. Longfellow „Hiavatos giesmė“, Novalio „Himnai nakčiai“, Publijaus Vergilijaus Marono „Eneida“ bei „Georgikos“, Homero „Iliada“, Ovidijaus „Metamorfozės“, Katulo „Lyrika“, Aristotelio „Poetika“, Imanuelio Kanto „Grynojo proto kritika“; aptinkame Dantės, W. Šekspyro, J.W. Getės, F. Šilerio, M. R. Rilkės, F. Holderlino knygas. A. Vaičiulaitis skaitė rusų klasikų lietuvių kalba – I. Turgenevą, F. Dostojevskį, A. Čechovą, L. Tolstojų, M. Lermontovą, A. Puškiną, N. Gogolį. Studijavo anglų bei amerikiečių literatūrą ir domėjosi P.B. Shelly, J. Keats'u, W. B. Yeats'u, F. Jammesu, G. K. Chestertonu ir kt. Žmonos Joanos teigimu, jis kartkartėmis mėgo skaityti Homero „Odiseją“, Servanteso „Don Kichotą“, Maironio, A. Nykos-Niliūno poeziją.

A. Vaičiulaitis mėgo daile, kaupė meno knygas, albumus. Beveik visi šio pobūdžio leidiniai, kaip ir *Bostono*, *Britannica* enciklopedijos, liko dukrų namuose JAV.

Rašytojo memorialinės bibliotekos dalį sudaro laikraščiai bei žurnalai. Jis rinko spaudos draudimo metais ėjusius „Tėvynės sargą“, „Aušrą“, „Varpą“ ir Nepriklausomos Lietuvos laikų leidinius, daugelyje kurių pats bendradarbiavo arba redagavo. Tai – „Pavasaris“, „Ateitis“, „Naujoji Romuva“, „Židinis“, „Dienovidis“, „Granitas“.

Nepaprastai vertingi A. Vaičiulaičio sukaupti Vokietijos DP stovyklose leisti unikalūs ir bibliografinė retybė tapę spaudiniai – laikraščiai, žurnalai, almanachai. Minėtini „Žingsniai“, „Pėdsakai“, „Gintaras“, „Tremtinių mokykla“, „Mūsų kelias“, „Mintis“ ir kt. Metraštis „Tremties metai“ buvo jam padovanotas su beveik visų šiose stovyklose gyvenusių rašytojų parašais. Bibliotekoje saugomi ir Amerikoje ėję leidiniai: „Studentų žodis“, „Vytis“, „Naujoji aušra“, „Amerika“, „Aidai“ (nuo pirmojo numerio iš Vokietijos), „Gabija“, „Literatūros lankai“, „Lietuvių dienos“, „Laiškai lietuviams“, „Metmenys“, „Šv. Pranciškaus varpelis“, „Eglutė“, „Lituanus“, „Books abroad“, vėliau „World literature today“, Londone ėjusios „Pradalgės“ taip pat Lietuvoje leisti žurnalai „Pergalė“, „Regnum“, „Krantai“, jaunųjų almanachas „Veidai“ ir kt.

Leidiniuose rašytojas palikęs nemažai įrašų, pastabų, taisymų. Štai ir Lietuvoje išėjusiose jo knygose – „Valentina“, „Vakaras sargo namelyje“, „Vidudienis kaimo smuklėje“ – gausu pataisų, pabraukymų, priedašų. Mat autorius rengė jas naujai laidai („Valentina“ išėjo 1951 m.). Dailininkas Antanas Tamošaitis buvo sukūręs A. Vaičiulaičio knygoms ekslibrisą, tačiau juo nepasinaudota. Rašytojas knygose mieliau palikdavo savo inicialus parašą, arba pasirašydavo pavardę. Po mirties žmona Joana surašė į knygas vyro inicialus. A. Vaičiulaičio memorialinė biblioteka yra vienas iš įdomiausių ir turtingiausių rinkinių MLLM.